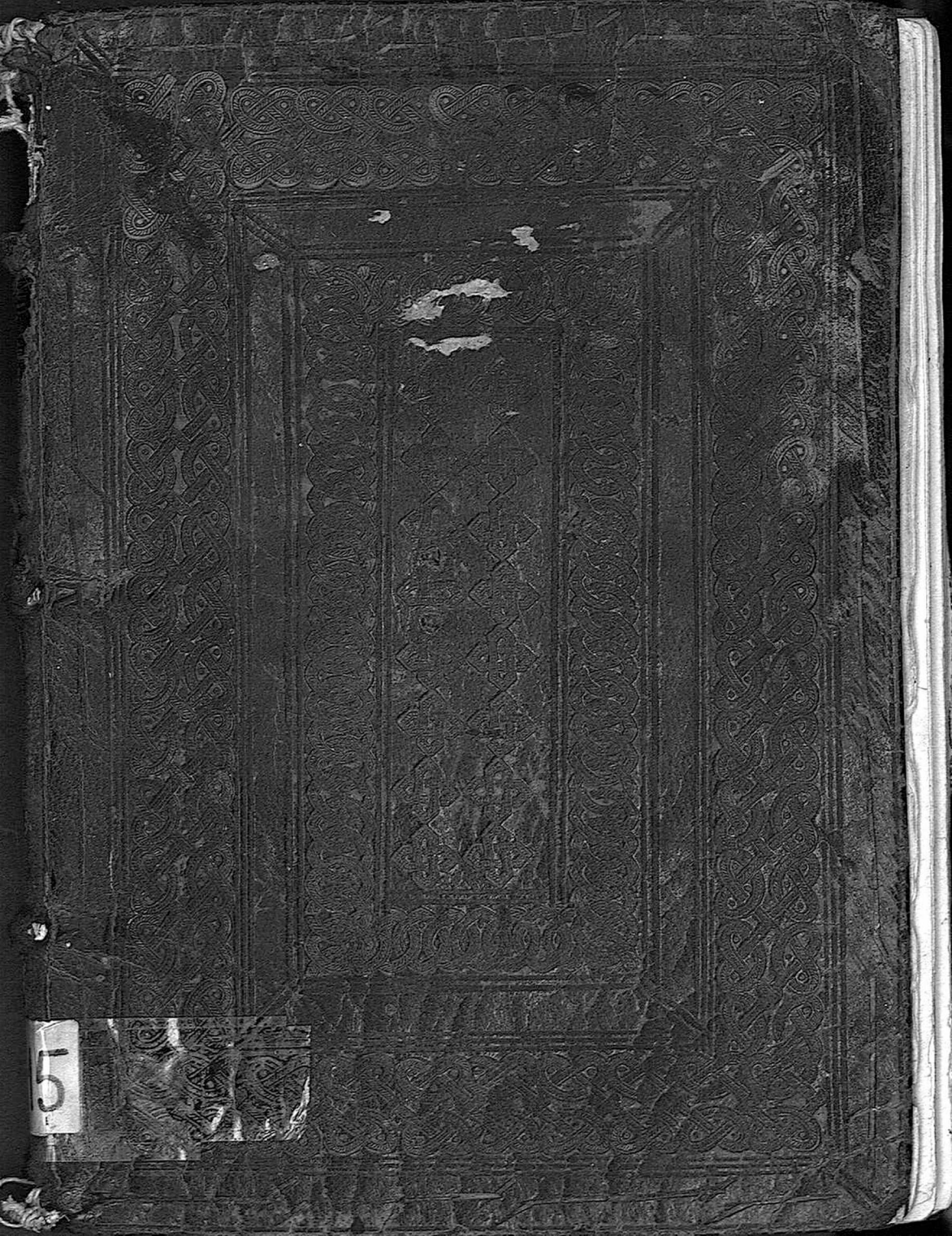

Diui Bernardi abbatis ad humani
conditionis cognitionem meditatio
nes deuotissime.

Multi multa sciunt: et seipso nesciunt. Alios
inspiciunt: et semetipso deserunt. Deum q̄/
runt per ista exteriora: deserentes sua interio
ra: quibus interior est deus. Idcirco ab exte
rioribus redeam ad interiora. et ab interio
ribus ad superiora ascēdam. ut possim cog
noscere: unde venio/ aut quo vado. quid sim: et unde sis
Et ita per cognitionem mei valeam peruenire ad cog
nitionem dei. Quanto nanq; in cognitione mei proficio
tanto ad cognitionem dei accedo. secundum interiorē
hominem tria in mente mea inuenio: per que deum reco
lo/ conspicio/ et concupisco. Sunt autem hec tria memo
ria/ intelligentia/ voluntas siue amor. Per memoriaz re
miniscoz. per intelligentiam intueor. per voluntatem am
plector. Cum dei reminiscoz: i memoria mea inuenio eū.
et in ea de eo et in eo delector: secundum q̄ ipse mihi do
nare dignatur. Intelligentia intueor: quid sit deus in se/
ipso/ quid in angelis/ quid in sanctis/ quid in hominib;
quid i creaturis. In seipso est incomprehensibilis. quia
principium et finis. Principium sine principio. finis sū
fine. Ex me intelligo: q̄ incomprehensibilis sit deus: q̄
meipsum intelligere non possum: quē ipse fecit. In an
gelis est desiderabilis. quia i eum desiderant perspicere.
In sanctis est delectabilis. quia in eo felices afficiunt le
tantur. In creaturis est admirabilis. quia omnia poten
Al.

R. 13

ter creat/sapienter gubernat/benigne dispensat. In ho-
minibus est amabilis. quia eorū deus est. et ipsi sunt po-
pulus eius. Ipse ī eis habitat tanq̃ in templo suo. et ip-
si sunt templum eius. Non dedignatur singulos neq; v-
niuersos. Quisquis eius meminit/eumq; intelligit ac di-
ligit: cū illo est. Diligere eum debemus. quoniam ipse p-
or dilexit nos. et ad imaginē et similitudinem suam nos
fecit. quod nulli alij creature donare voluit. Ad imaginē
dei facti sumus. hoc est ad intellectum et notitiā filij. per
quem intelligimus et cognoscimus patrē/ et accessum ha-
bemus ad eū. Tanta cognatio est inter nos et dei filiū: q̃
ipse imago dei est/ et nos ad imagines eius facti sumus.
Quā cognationē etiā ipsa similitudo testat. quoniā non
solū ad imaginē/ sed etiā ad similitudinē eius facti sum⁹
Oportet itaq; id quod ad imaginē est: cū imagine con-
uenire/ et nō ī vacuū nomen imaginis participare. Rep-
resentemus ergo imaginē eius ī nobis ī appetitu pacis/ ī in-
tuitu veritatis/ et ī amore charitatis. Teneamus eū ī me-
moriam/ portemus ī conscientia/ et ubiq; presentem vene-
remur. Adēs siquidē nostra eo ipso eius imago est: q̃
eius capax est. eiusq; particeps esse potest. Non propter
ea eius imago est: quia sui mens meminit/ et eū intelligit
ac diligit: sed quia potest meminisse intelligere ac dilige-
re eū: a quo facta est. quod cū facit sapiēs ipsa fit. Nichil
enī tā simile est illi summe sapientie q̃ mens rationalis.

que per memoriā intelligentiā ac voluntatem ī illa trinitate ineffabili consistit. Consistere autē ī illa non potest: nisi eius meminerit/eāq; ītelligat ac diligat. Meminerit itaq; dei sui: ad cuius imaginē facta est. eūq; ītelligat diligat atq; colat. cū quo semper potest esse beata. Beata aīa: apud quā deus requiē inuenit/ī cuius tabernaculo requiescit. Beata que dicere potest: Et qui creauit me: re/ quieuit in tabernulo meo. Negare siquidem requiem celi ei non poterit. Cur ergo nos ipsos deserimus. et in his exterioribus deus querimus: qui apud nos est: si nos velimus esse apud eum. Reuera nobiscum est/et in nobis: sed adhuc per fidem: donec mereamur videre p̄ speciem. Monimus inquit apostolus christum habitare p̄ fidem in cordibus nostris. Quia christus in fide/ fides ī mente/mens in corde/cor in pectore. Per fidem recolo deum creatorem. adoro redemptorem. expecto saluatorem. Credo videre eum in omnibus creaturis. habere in meipso. Et quod his omnibus ineffabiliter iocundus atq; beatius est cognoscere in seipso. Patrem namq; et filium cum sancto spiritu cognoscere est vita eterna beatitudo perfecta. summa voluptas. Oculis non vidit/nec auris audiuit/nec in cor hominis ascendit quanta charitas/quanta suauitas/et quanta nobis maneat in illa visione iocunditas. Quoniam deum facie ad faciem videbimus. qui est lux illuminatorum. et est requies

exercitatorum/patria redeuntium/vita viuentium/corona
vincentium. Itaq; i mente mea imagine illius summe
trinitatis reperio. ad quam summam trinitatem recolē
dam inspiciendam ⁊ diligendam: vt ei⁹ recorder/ea deſc
ter/et eam contempler: totū id quod viuo: debeo referre
Adens imago dei est: i qua sunt hec tria memoria/intel
ligentia/et voluntas ſine amor. Ademorē attribuim⁹ oē
quod ſcimus. etiam ſi non inde cogitamus: intelligentie
tribuimus omne: quod verū cogitando inuenimus. qd
etiam memorie cōmendamus. Per memoriam patri ſi
miles ſumus. per intelligentiam filio. per voluntatem ſpi
ritui ſancto. Nichil i nobis tam ſimile eſt q̃ voluntas vſ
amor ſine dilectio. que excellentior voluntas eſt. dilectio
donum dei eſt: ita q̃ nullum donū dei eſt hoc excellenti⁹
dilectio nanq; que ex deo eſt: et deus eſt proprie. ſpiritus
ſanctus dicitur: per quem charitas dei diſfuſa eſt i cordi
bus noſtris. per quem tota trinitas in nobis habitat.

De miseria hominis/et examinatio/ extremi iudicii. c. ij.

Secundū exteriorē hominē de parentibus illis
venio: qui me ante fecerunt damnatū q̃ natū.
Peccatores peccatōrē i peccato ſuo genuerunt/ et de pec
cato nutruerunt. miſeri miſerū i hanc lucis miſeriam i
duxerunt. nichil ex eis habeo niſi miſeriam et peccatū ⁊
corruptibile hoc corpus: quod geſto. Ad illos vero feſ
tino: qui per mortem corporis hinc exierunt. cū eorū ſe
pultura reſpicio: non inuenio i eis niſi cinerem et vermē
fetorem et horrorem. Quod ego ſum. fuerunt ipſi. et qd

ipfi sunt: ego ero. Quid sum ego? hōmo de hūmore liq-
do. fui enim in momento conceptionis de humano se-
mine conceptus: deinde spūma illa coagulata modicum
crescendo caro facta est. Et postea plorans ⁊ eiulans tra-
ditus sum huius mundi exilio. et ecce iā morior plenus ī
iniquitatibus ⁊ abominationib⁹. Jā iā representabor an-
te districtū iudicē: de meis operibus rationes redditurus
Ne mihi misero: cū venerit dies illa iudicij/ et aperti fue-
rint libri: ī quibus oēs mei actus et cogitationes domino
presente recitabuntur. Tunc demisso capite pre confusi-
one male conscientie ī iudicio coram domino stabo tre-
pidus et anxius. vtpote cōmemorans scelerū ꝑmissa me-
orū. Et cū dicetur de me: ecce hō et opera eius: tunc redu-
cā ante oculos meos oīa peccata mea et delicta. Quādā
nanq; vi diuina fiet: vt cuiq; sua opera bona vel mala ī
memoriā reuocentur. et mentis intuitu mira celeritate cer-
naūtur. vt accuset vel excuset suam conscientiam. atq; ita
simul et singuli et omnes iudicentur. Iudiciū faciet ge-
storū quisq; suorum. Cunctaq; cunctorū cunctis ar-
cana patebunt. Quod enī nunc confiteri erubescimus: tē
omnibus manifestabitur. Et quicquid hic dissimulādo
palpauimus: totum illic vinder flāma comburet. Ignis
vbique feror ruptis regnabit habenis. Quantoq; diutius
deus nos expectat: vt emendemus: tanto districtius iudi-
cabit: si neglexerimus. Cur ergo tantopere vitam istam
desideramus. in qua quanto amplius viuimus: tantopl⁹
peccamus. Quanto enim vita est longior: tāto culpa na-
merosior. Quotidie nanq; crescunt mala/ et subtrahunt
bona. Assidue variatur homo per prospera et aduersa.
et ignorat: quando moriatur. Sicut enim in celo stella
coruscans currit velociter/ et repente deficit: et sicut scintil-
la. iij.

la ignis subito extinguitur/et in cinerem redigitur.sic ci /
to finitam datur istam cernere vitam. Dum enim libent
ac iocundissime moratur homo in mundo isto/diuq; se
victurum arbitrat/et multa in longa tempora dispo /
nit agenda:subito rapitur in mortem.et ex improviso a /
nima aufertur a corpore. Veruntamen cum magno me /
tu magnisq; doloribus anima separatur a corpore. Ve /
niunt enim angeli assumere illam.vt perducant eam an /
te tribunal iudicis metuendi. Et tunc illa memorans o /
pera sua mala et pessima:que die noctuq; gessit: contre /
misit/et querit illa fugere/induciasq; petere/dicens: da
te mihi vel vnus hore spaciuz. Tunc quasi loquentia
simul eius opera respondebunt:et dicent:tu nos egisti.o
pera tua sumus.non te deseremus.sed semper tecum eri /
mus.tecum pergemus ad iudiciuz. Vicia quoq; multis
et multiplicibus criminibus eam accusabunt. multaq; fal
sa testimonia aduersus eam inuenient.quanq̃ vnum ad
damnationem eius posset sufficere. Demones vero ter
ribili vultu et horribili aspectu eam terrebunt. ingenti fu
rore eam persequentur.et comprehendent eam tam ter /
ribiliter q̃ horribiliter/volentes eam retinere et posside /
re:nisi sit:qui eripiat. Tunc anima inueniēs oculos clau
sos et os aliosq; corporis sensus:per quos solebat egre
di et delectari in his exterioribus:reuertetur ad se.et vidēs
se solam et nudam ingenti horrore concussam desperati
one deficiet in se.et cadet sub se. Et quia amore mundi et
carnis voluptate dei amorem dereliquerat:derelinquetur
a deo misera in hora tante necessitatis. atq; demonibus
tradetur in inferno crucianda. Sic anima peccatoris i
die qua ignorat/et hora qua nescit:rapitur a morte/et se
gregatur a corpore.pergitq; miseris plena tremens ac

dolens. Et cum nullam excusationem habeat: quam pro
peccatis suis possit ostendere: contabescit/ et pertimescit
ante deum apparere. ingenti horrore concutitur. et multi
plicibus cogitationum estibus agitatur/ cum ingruente
solutione carnis. et subductis e medio omnibus se rillū
terminum considerat: cui appropinquat. Et post paululū
hoc inuenit: quod in perpetuum mutari non poterit. con
siderat plane q̄ districtius veniat eternus iudex. et ante
seueritatem tante iusticie quas rationes vite sue ponat.
Si enim cuncta opera que intelligere potuit: euitauit ma
la: ventura tamen coram districto iudice illa magis que
in semetipsa non intelligit: pertimescit. crescit pauor: cum
cogitat: q̄ viam vite huius nequa q̄ sine culpa transire
potuit. Nec hoc quidem quod laudabiliter vixit: sine ali
quo reatu est: si remota pietate iudicetur. Quis enim cō/
siderare valeat: quanta mala per momenta temporum
perpetramus: et quanta bona facere negligimus. Sicut
enim peccatum est perpetratio mali: sic delictum est deser
tio boni. Grauis siquidem iactura est: cum nec bona fa
cimus: nec bona cogitamus. sed cor nostrum per vana et
inutilia sinimus vagari. Nimis tamen difficile est cor te
nere/ et ab illicita cogitatione seruare. Nimis etiam diffi
cile est terrenas occupationes absq; peccatis ministrare.
Quapropter nullus semetipsum comprehendere perfec
te ptoest. et diiudicat. Sed multis cogitationibus occu
patus sibi metipsi aliquomodo manet incognit⁹. ut om
nino quod tolerat: nesciat. Quappter virgente exitu sūl/

A. iij.

teriori terretur metu. quia et si illa que sciuit. nonq̃ se pre-
termisisse meminit: formidat tamen ea: que nescit.

De dignitate anime.

C. iij.

O Anima dei insignita imagine/ decorata similitudi-
ne/ desponsata fide/ dotata spiritu/ redempta san-
guine/ deputata cū angelis/ capax beatitudinis/ heres bo-
nitatis/ rationis particeps: quid tibi cum carne. vnde tā-
ta mala pateris propter carnem. Aliena peccata tibi im-
putantur. et tue iusticie quasi pannus menstruate reputā-
tur. atq; tu ipsa ad nichilum es redacta. et quasi nichilum
et inane reputata. Nichil aliud est caro: cum qua tanta ē
tibi societas: nisi spuma caro facta fragili vestita decore.
Sed erit quidem cadaver miserum et puridum et cib⁹
vermium. nam quantuncunq; excolatur: semper caro ē.
Si diligenter consideres: quid per os et nares ceteros/
q; corporis meatus egrediatur: vilius sterquilinum nun-
q̃ vidisti. Si singulas eius misérias enumerare velis:
q̃ sit onerata peccatis. irretita vicijs. pruritus in concupis-
centijs. occupata passionibus. polluta illusionibus. pro-
na semper in malum. et in omne vicium procliuis: plenā
q; omni cōfusione et ignominia inuenies. Propter car-
nem homo vanitati similis factus est. quia ex illa vicium
cōcupiscentie trahit. quo captiuus tenetur. et curuatur: vt
diligat vanitatem/ et iniquitatem operetur. Attende ho-
mo: quid fuisti ante ortum. et quid es in ortu vsq; ad oc-
casum. atq; quid eris post hanc vitam. Profecto fuisti:
quod non eras. postea de vili materia factus. et in vilissi-
mo panno innolutus. menstrualī sanguine in vtero ma /

terno fuisti nutritus. et tunica tua fuit pellis secunda. sic i/
dutus et ornat⁹ venisti ad nos. nec memor es: q̄ sit vilis
origo tui. Versus. Forma/sauor populi/seruor iuuenilis
opesq;. Surripere tibi noscere quid sit homo. Nichil
enim aliud est homo q̄ sperma fetidum/sacus stercoꝝ
et cibus vermium. Post hominem vermis. post vermē
fetoꝝ et horroꝝ. Sic i non hominem vertitur omnis ho/
mo. Unde superbit homo: cuius conceptio culpa. nasci
pena. labor vita. necesse mori. Cur ergo supbis homo?
Attende: q̄ fuisti vile semen et sanguis coagulatus in v
tero matris. Deinde miserijs huius vite expositus ⁊ pec
cato: postea vermis et cibus vermium futurus i tumulto
Quid superbis puluis et cinis? cuius conceptus culpa.
nasci miseria. viuere pena. mori angustia. Cur carnem
tuam preciosis rebus impinguas et adornas: quā post
paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro? ani/
maz vero tuam non adornas bonis operibus. que deo
et angelis ei⁹ presentanda est in celis. Unde versus. Au
rum cui seruas? et quicquid auarus acerbas? Currimus
absq; mora: cito transit nec rediit hora. Quare animam
tuam vilipendis? ⁊ ei carnem preponis. dominam ancil
lari/et ancillam dominari magna abusio est. Totas q/
dem iste mundus ad vnus anime precium extimari non
potest. Non enim pro toto mundo deus animam suam
dare voluit: quam pro anima humana dedit. Sublimi⁹
ergo est anime precium: que non nisi sanguine christi re
dimi potuit. Quam ergo commutationem dabis pro a
nima tua: qui pro nichilo das illaz. Nonne dei filius cū

esset in sinu patris: a regalibus sedibus pro ea descendit
vt eam liberaret a potestate diaboli. Quam cum vidis-
set peccatorum funibus irretitam iam a magis demonibus
tradendam: vt morte perpetua damnetur: fleuit super
illam. qui se flere nesciebat. Nec solum fleuit: sed etiam
occidi se permisit. vt sui preciosi sanguinis precio eam re-
dimeret. Versus. Aspice mortalis prote datur hostia ta-
lis. Saluo pendendo: quod homo peccauit edendo. Ag-
nosce homo: quoniam nobilis est anima tua. et quoniam graui-
us fuerint eius vulnera. pro quibus necesse fuit christum dominum vul-
nerari. Si non essent hec ad mortem: et mortem sepius /
nam: nunquam pro eorum remedio dei filius moreretur. No-
li ergo vilipendere anime tue passionem: cui a tanta ma-
gestate tantam vides exhiberi compassionem. Sudit ip-
se lacrimas pro te. laua et tu per singulas noctes lectum
tuum cordis compunctione: et lacrimarum assiduitate.
Sudit ipse sanguinem suum: funde tu tuum quotidiana
corporis afflictione. Quem si semel ponere pro christo
non potes: saltem mitiori quodam sed longiori marti-
rio pone. Noli attendere: quid caro velit: sed quid spi-
ritus poscit. Tunc enim gloriosus erit: cum ad dominum
suum redierit. Ita tamen si de corpore nullum peccatum
secum tulerit. et detulerit omne sordidum. Si vero dicas
durus est hic sermo. non possum mundum spernere: set car-
nem meam odio habere. Dic mihi ubi sunt amatores
mundi: qui ante pauca tempora nobiscum fuerunt. nichil

ex eis remansit nisi cineres et vermes. Attende diligenter
quid sunt. vel quid fuerunt. homines fuerunt sicut tu. co
mederunt biberunt riserunt. duxerunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descenderunt. Sic caro eorum ver
mibus/et illic anime ignibus deputantur. donec rursus in
felici collegio colligati sempiternis inuoluantur incendi
is: qui socij fuerunt in vicij. Una namq; pena implicat:
quos vnus amor in crimine ligat. Quid profuit illis in
anis gloria/breuis lenitia/mundi potentia/carnis volup
tas/false diuitie/magna familia/et mala concupiscentia.
Vbi risus? vbi locus? vbi iactantia? vbi arrogantia? de
tanta letitia quanta tristitia. post tantillam voluptatem
tam grauis miseria. De illa exultatione ceciderunt in ma
gnam miseriam in grandem ruinam et in magna tormē
ta. Quicquid illis accidit: tibi accidere potest. quia ho
mo es. homo de humo/limus de limo. de terra es: de ter
ra viuus. et in terram reuerteris. quādo venerit dies illa
ultima: que subito veniet: forsitan hodie erit: certum est:
q̃ morieris: sed incertum quando/aut quomodo/ aut v
bi. quoniam mors vbiq; te expectat. Tu quoq; si sapiēs
fueris: vbiq; eam expectabis. Si carnem sequeris: puni
eris in carne. Si in carne delectaberis: cruciaberis in car
ne. Si curiosas vestes requiris: pro ornatu vestium sub
ter te sternetur tibi tineae/et operimentum tuum erunt ver
mes. Iusticia enim dei aliud iudicare nō potest: nisi secū
dum q̃ merentur opera nostra. Qui enim plus diligit

mandam q̄ deum/ seculum q̄ claustrum/ gulam q̄ absti
nentiā/luxuriā q̄ castitatem:sequitur diabolus. ⁊ ibit
cum eo in supplicium eternum. Quis putas tunc merore
rit./et quis luctus/que tristitia:cum separabuntur iusti a
consortio iustorum ⁊ a visione dei.et tradentur in potes
tatem demonum. et ibunt cum ipsis in ignem eternum. ibi
q̄ semper erunt sine fine ī luctu ⁊ gemitu. procul quippe
a beata paradisi patria.erules crucibuntur in gehenna p
petua/nunq̄ lucem visuri.nunq̄ refrigerium adepturi. s̄
per milia milium annorum in inferno cruciandi.nec inde
vnq̄ liberandi.vt nec qui torquet aliquando fatigentur:
nec qui torquentur:aliquando moriantur.Sic enim ig
nis ibi consumit:vt semper reseruet.Sic tormenta agu
tur:vt semper renouentur. Iuxta vero qualitatem culpe
penam sustinebit vnusquisq̄ gehenne. Et similis culpe
rei suis similibus iungetur cruciandi. Nichil aliud ibi au
diatur nisi fletus et planctus gemitus et ululatus mero
res atq̄ stridozes dentium. Nichilq̄ ibi videbitur nisi
vermes et laruales facies torzorū atq̄ teterrima mon
stra demoniorū. Vermes crudeles mordebunt intima
cordis. Hinc dolor inde pavor gemitus stupor et timor
horrens. Ardebuntq̄ miseri in igne eterno ī eternum.
et vltra in carne cruciabuntur per ignem.in spiritu per cō
scientie vermem. Ibi erit dolor intolerabilis.timor hor
ribilis.fetor incomparabilis.mors anime et corporis si
ne spe venie et misericordie. Sic tamen morientur:vt se
per vident.et sic vident:vt semper moriantur. Ita ani
ma peccatoris aut in inferno pro peccatis cruciatur: aut
conuersa a peccatis in paradiso pro bonis meritis collo
catur in gloria. Nunc ergo alterum de duobus nos

Libet.

eligamus. aut semper cruciari cum impijs: aut semper letari cum sanctis. Bonū siquidē et malū/ vita et mors ante nos sunt posita. vt ad quod voluerimus: manū extendamus. Si tormenta non terrent: nos saltem inuitent premia. Vnde versus: Occurrant menti tue mors et passio christi. Iudiciūq; dies celozū gaudia pena: Inferni. quīq; memor horū vince golyā. Flet: si solari/ ieiuna si: satia ri. da: si donari. serui: si vis dominari.

De premio patrie celestis. c. iiii.

PRemiū est videre deū/ viuere cū deo/ viuere de deo esse cū deo/ esse ī deo. qui erit oīa ī oībus: habere deū: qui est sūmū bonū. et vbi est sūmū bonū: ibi est sūma felicitas/ sūma iocunditas/ vera libertas/ perfecta caritas/ eterna securitas/ et secura eternitas. ibi est vera letitia/ plena scientia/ oīs pulchritudo/ et oīs beatitudo. Est ibi pax/ dietas/ bonitas/ lux/ virtus/ honestas. Versus. Gaudia letitie dulcedo vita perennis. Gloria laus requies amor et concordia dulcis. Sic cum deo homo beatus erit: ī cuius conscientia peccatū inuentū nō fuerit: videbit deū ad voluntatē. habebit ad voluptatē. fruatur ad iocunditatē. ī eternitate vigeat. ī veritate fulgeat. in bonitate gaudeat. Sic habebit permanēdi eternitatē. sic cognoscendi facilitatē. et requiescendi felicitatē. Cuius siquidem erit illius sancte ciuitatis. cuius angeli ciues sunt. Deus pater tēplū. filius eius splendor. spiritus sanctus charitas. Civitas celestis/ mansio secura/ patria fertilis et ampla totū continens: quod delectat. populus sine murmure/ incole quieti. homines nullā indigentiam habentes. q̄ glozi

osa dicta sunt de te ciuitas dei. sicut letantiam omnium ha-
bitatio est. in te omnes letantur in letitia et exultatione.
omnes delectantur de deo. cuius aspectus pulcher/ facies
decora/ eloquium dulce. Delectabilis est ad videndum
suauis ad habendum. dulcis ad perfruendum. Ipse per
se placet/ et per se sufficit ad meritum. et sufficit ad premiū
nec extra illum quicquid queritur. quia totum in illo inueni-
tur quicquid desideratur. Semper libet eum aspicere/ semper
habere/ semper in illo delectari/ et in illo perfrui. In illo
clarificatur intellectus/ et purificatur affectus ad cognos-
cendam et diligendam veritatem. Et hoc est totum bo-
num hominis. noscere. scilicet et amare creatorem suum. Que
ergo nos angit vesania viciozum/ sitire absinthium/ hu-
ius mundi sequi naufragium/ vite labentis pati infortu-
nium/ impie tyrannidis ferre dominium. et non magis co-
uolare ad sanctorum felicitatem/ ad angelorum societa-
tem/ ad solennitates superne letitie/ et ad iocunditates co-
templatiue vite. ut possimus intrare in potentias domi-
ni/ et videre superabundantes diuitias illas bonitatis e-
ius. Ibi vacabimus/ et videbimus quod dulcis est dominus
et quod magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus glo-
rie decorem/ sanctorum splendorē/ et regie potestatis bo-
nozem. Cognoscemus patris potentiam/ filij sapientiaz
spiritus sancti benignissimam clementiam. Et ita habe-
bimus noticiam illius summe trinitatis. Nunc corpora
per corpus videmus/ imagines etiam corporum spiritu
cernimus. tunc vero ipsam veritatem puro mentis intui-
tu videbimus. O beata visio videre deum in seipso. vi-
dere in nobis et nos in eo felici iocunditate et iocunda fe-
licitate. Quicquid desiderabimus: totum habebimus/ ni-
hil amplius desiderantes. Et quicquid videbimus: ama-

binus. ipso amare beati. beati dulcedine amoris/ suauitate contemplationis. Nec erit summa illius cōtemplationis. hec erit summa illius felicitatis: quoniam intelliget in suo puro esse sincera diuinitas. comprehendetur ī eo incomprehensibilis trinitas. Patebunt arcana diuinitatis. videbitur et amabitur deus. Et hec visio et delectatio totum cor hominis implens ⁊ satians tota erit illius beatitudinis consumatio. Una erit omnium lingua/ iubilatio indefessa/ vnus affectus/ amor eternus. patebit veritas. implebit caritas. et erit integra corporis et anime societas. Fulgebit sicut sol humanitas glorificata. Quiesca erit et concors carnis et spiritus sanitas. Angelorum et hominum vnum erit gaudium/ vnum colloquium/ vnu conuiuium. Non languebit amor. nec liquefiet dilectio presentibus omnibus bonis. Nulla erit dilationis afflictio. quoniam beatifica diuine maiestatis presentia omnibus erit omnia. et erit communis omnium omnipotentia sapientia pax iusticia et intelligentia. Nō erit ī illa pace diuersitas linguarum. sed pacifica et concors concordia morum et affectuum. In torrente illius voluptatis nichil vltra apparet cumulata satietas: tanta erit felicitas Ibi siquidem erit cumulus felicitatis/ supereminens gloria/ et superabundans letitia. Sed ad hec quis idoneus profecto verus penitens/ bonus obediens/ amabilis socius/ fidelis seruus. Verus penitens est semper in labore et dolore. dolet de preteritis. laborat pro futuris cauedis. Vera siquidem penitentia est sine temporis intermissione de peccatis dolere. sic plangit commissa: vt nō committat plangenda. Irrisor nāq; est et nō verus pe

nitens: qui adhuc agit: quod peniteat. Si ergo vis verus penitens esse: cessa a peccato: et noli amplius peccare. quoniam inanis est penitentia: quā sequens coinquinat culpa. Bonus obediēs dat suū velle et suū nolle. vt possit dicere: paratū cor meū deus: paratū cor meū. paratū quodcunq; preceperis facere. paratū ad nutū nutui citius obedire. paratū tibi vacare/ prunis ministrare/ me ipsuz custodire/ et ī celestīū contēplatione requiescere. Amabilis socius omnibus est officiosus/ et nulli onerosus/ deuotus ad deū/ benignus ad proximuz/ sobrius ad mundū/ domini seruus/ proximi socius/ mundi dominus. Superiora habet ad gaudiū/ equalia ad consortiū/ inferiora ad seruitiū. Nulli est onerosus. sed īferiora redigit ad vtilitatē mediorū/ et ad honorē superiorū. Superiora sequens/ inferiora trahēs ab illis possessus et ea possidens. Fidelis seruus est ī contemplatione dei et custodia sui. custodie tue ergo prius adhibe diligentīā/ et de mū intelligas te nunq̄ posse sufficere ad te custodienduz tua industria/ diuinā imploza clementiā. itaq; ad contēplandā ī te creatoris tui voluntatē bonā et bene placentē atq; perfectā angelicā exora tutelā patrociniūq; omniū cū christo regnantīū super te roga. Curre per singulos. supplica singulis. et simul omnibus clama/ et dic: misere mini mei miseremini mei saltē vos amici mei. recipite fugitiuū vēstrū/ sed fratruelē/ sed consanguinez ī sanguine redēptoris. En pauper stat. ad hostiū clamat et pulsāt. a perite pulsanti/ et conducite eū vsq; ad regē. vt prostrat corā eo indicē ei omnes miseras et omnes necessitates: quas patior. Ad extremū vero prelato tuo cor tuū cū oī ingenio consigna. nullū ī eo remaneat peccatū: quod nō para confessione deleatur. Iesum christū etiā super cor.

tuum sicut signaculum pone. Cum enim chustas cordis
hostiam custodit: et est cordis hostiarius: ut per illum in-
grediantur et egrediantur omnes familie cordis: consequē-
tē ad sunt milia milium angelorum ad fores exteriorum sen-
suum excubantium. nec audet alienigena irrumpere terri-
biles illas acies/ propter hostiarum reuerentiam et angelo-
rum custodiam.

Quomodo hō se debet examinare. v.

Integritatis tue curiosus explorator vitam tuam in
quotidiana discussione examina. Attende diligenter quā-
tum proficias/ vel quantum deficias. qualis sis in moribus
et qualis in affectibus. quāsimilis sis deo vel quā dissimilis:
quāprope vel quālonge. non locorum intervallis/ sed morū
affectibus. Stude cognoscere te. quia multo melior et lau-
dabilior es: si te cognoscis: quā si te neglecto cognosceres
cursum siderum/ vires herbarum/ complexionēs hominum
naturas animalium/ et haberes omnium celestium et ter-
restrium scientiam. Redde ergo te tibi. et si nō semper vel
sepe: saltem interdum. Rege tuos affectus. dirige actus
corrigere gressus. in te nichil remaneat indisciplinatum. Do-
ne omnes transgressionēs tuas ante oculos tuos. Sta-
tue te ante te tanquā ante alium: et sic temetipsum plange.
plora iniquitates et peccata: quibus deum offendisti. in-
dica ei misérias tuas. ostende illi malicias aduersariorum
tuorum. Cumque coram eo in lacrimis te maceraueris: pro-
cor te. ut memor sis mei. Ego enim ex quo cognoui te: in
christo diligo te. et illuc mentionem tuam deferō. ubi et illi /
cita cogitatio supplicium/ et honesta promeretur premiū
Ad altare namque dei cum peccator sto: sed sacerdos tui in
B.i.

cōmitatur memoria. Tu vero mihi vicem reddes: si me
amaueris/et orationū tuarū participē feceris. Ibi recor/
datione tecū esse presens desidero: vbi pro te et tuis fami
liaribus deuotas preces coram deo fundis. Nec mireris
si dixi presens: quoniā si me amas: ideo amas quia ima
go dei sum: ita tibi presens sum: vt tu ipse tibi. Quicquid
enim tu es substantialiter: hoc ego sum. Imago enī dei ē
oīis aīa rationalis. proinde qui i se imaginē dei querit: tā
proximū q̄ se querit. Et qui illā i se querendo inuenit: in
oī hōīne eā cognoscat. Visio enī aīe intellectus ē. Si g^o
te vides: me vides. quia nichil aliud sū q̄ tu. Et si deū di
ligis: me imaginē dei diligis. et ego te diligendo deū dili
go. Et ita dū vnū querimus/et ad vnū tendimus: semp
inuicē presentes sumus. sed in deo: i quo nos diligimus

Quod hō debet eē intē? psalm odie

Quam ad adorādū siue ad psallendū i ecclesiā intra
Queris: fluctuantū cogitatōnū tumult⁹ exteri⁹ relinq̄
curāq; exteriorū penit⁹ obliuiscere. vt soli deo possis vaca
re fieri ei nō pōt: vt aliquando cū deo loquat: q̄ cū toto
mundo etiā tacēs fabulat. Intende g^o illi: qui intēdit tibi
Audi illū loquentē tibi. vt ipse audiat te loquentem sibi.
Ita fiet: si diuinis laudib⁹ soluēdis debita reuerentia et
solicitudine assistas/ sup singula verba diuine scripture
diligenter attendas. Non q̄ ego ista faciā: q̄ dico: sed q̄
facere vellē/7 nō fecisse penitet/et nō facere piget. Tu ve
ro cui maior gratia concessa est: votis et precib⁹ pias an
res dñi ad te flecte lacrimis et suspirijs. et pro tuis exces/
sib⁹ illū clementer exora. Atq; canticis spiritualib⁹ i opi/

b⁹ suis illuz lauda et glorifica. Nil eni magis sapnis ci/
nib⁹ spectare libet. nil regi summo iocundi⁹ exhibet: sicut
ipse testat: Sacrificium laudis honorificabis me. Q^o q^o
felix esses: si spūalib⁹ oculis semel intueri posses: quomo
do preueniunt principes pūcti psallentib⁹ i medio iuue
culaz tympanistiaz. Videres pculdubio: qua cura/ q^o
ne tripudio intersunt cantantib⁹. assistūt orātib⁹. adsūt mī
ditantib⁹. supsunt quiescentibus prouidentibus atq; p/
curantib⁹ presunt. Diligunt quidem suos concines sup
ne potestates. Et pro his qui heraditatem cupiunt salu/
tis: solicite congaudet. et confortant. instruunt. protegūt
prouidentq; omnibus omnes. Ipsi eniz desiderant ad
uentum nostrum. quoniam ipsi de nobis expectant ciuita
tis sue ruinas restaurari. Diligenter querunt et libenter
audiunt bona de nobis. solliciti discurrūt medij inter nos
et deum/ nostros gemitus fideliter ad eum portantes/ ip/
sius gratiam nobis deuotissime reportantes. Non dedi
gnabuntur esse socij nostri: qui iam facti sunt ministri nri
Exultare eos fecimus: quando conuersi sumus ad peni
tentiam. Festinemus ego de nobis eorum letitiam adim
plere. Ne tibi quicunq; es: qui desideras redire ad vomī
tum/ reuerti ad lutum. Putasne placatos habebis eos i
iudicio: quos tanto et tādiu sperato priuare vis gaudio
Exultauerunt: quando venimus ad religionē tanq̃ su/
per his: quos ab ipsa inferni porta cernerent reuocatos
Quid ergo tunc erit: si ab ipsa ianua paradisi viderit re/
dire/ et retrozsum abire eos: qui iam alterum pedem ha
bent in celo? Sint ergo corpora inferiora et corda supe/
rius. Curramus ergo non passibus corporis sed affecti
bus sed desiderijs sed suspirijs. Quoniam non solum
angeli/ sed angelorum creator nos expectat. Expectat

nos deus pater tanq̃ filios et heredes. vt constituat nos
super omnia bona sua. Expectat nos dei filius tanq̃ fra-
tres et coheredes. vt fructum sue natiuitatis et precij sui
sanguinis deo patri offerat. Expectat nos spiritus sanctus:
ipse siquidem est bonitas et benignitas: i qua ab eterno
predestinati sumus. nec dubium: quin predestinatione suā
adimpleri velit. Ergo quia omnis celestis curia expectat
nos et desiderat: desideremus eam: quanto possumus de-
siderio. Cum magna namq; cōfusione et rubore ad illaz
veniet quisquis videre eam vehementer non desiderat.
Quicūq; vero ingi oratione et assidua cogitatione i illa
conuersatur: et securus hinc egreditur/et cum magna leti-
tia recipiet in illa. Ubicūq; ergo fueris: infra temetip̃z
ora. Si longe fueris ab oratorio: noli querere locū. qm̃
tū ipse locus es. Si fueris in lecto aut in alio loco: ora. ⁊
ibi est tēplum. Frequenter orandum est/ et flexo corpore
mens erigenda est ad deum. Sicut enim nullum est mo-
mentum: q̃ hō non vtatur vel fruatur dei bonitate et mīa
sic nullum debet esse momentum: quo eum presentes nō
habeat i memoria. S; dices: ego quotidie oro: et orōnis
mee nullum fructum video. sed sicut accedo ad illam: sic
et redeo. nemo mihi respondet. nemo loq̃t. nemo q̃piā
donat. sed in cassum laborasse video. Sic loquitur hu-
mana stultitia/ non attendens: quid inde veritas promit-
tat dicens: Amen dico vobis: quia quicquid orantes pe-
titis: credite: quia accipietis. et fiet vobis. Noli ergo vili-
pendere orationem tuam. quoniam ille ad quem oras:
non vilipendit eam. sed antequā egrediat de ore tuo: ip̃e
scribi eam iubet in libro suo. Et vnum e duobus indu-
bitanter sperare debemus. quoniam aut ip̃e dabit nobis
quod petimus: aut quod videt nobis eē meli⁹ ⁊ vtilius

Cogita igitur de deo: quicquid melius potes. et de te: quod
quid deterius vales. De te vero et de illo amplius crede/
re debes: quam cogitare potes. Omne tempus in quo de deo
non cogitas: hoc te computes perdidisse. Omnis siqui/
dem res aliena est a nobis. tempus autem tantum nostrum est
Hac ergo deo: et ubicumque fueris: ibi totus esto. Noli
te ergo rebus tradere. sed commendare. Quocumque lo/
co consistis: cogitationes tuas iacta in deum. et aliquid
salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus ad
cogitandum congruus est. Tota ergo facilitate animus
colligens libere tecum habita. et in latitudine cordis tui
deambulans ibidem cenaculum grande stratum christo
erhabe. Mens namque sapientis semper est apud deum. il
lum semper ante oculos habere debemus: per quem su/
mus viuimus et sapimus. Ipsum namque ut essemus ha
bemus actorem. ipsum autem ut sapientes simus: debe/
mus habere doctorem. et ut beati simus: interne suauita
tis largitorem. Et in hoc imaginem eius: hoc est illius su
me trinitatis in nobis cognoscimus. nam sicut ille est: et
sapienter est: et bonus est: sic et nos pro modulo nostro. et
sumus: et nos esse scimus. et idem esse et nosse diligimus.
Utere igitur teipso velut dei templo. propter illud quod in
te est simile deo. Honor siquidem deo summus est illum
venerari et imitari. Imitaris: si pius es. Templum enim
sanctum est deo mens pia. et altare optimus cor eius. ve
neraris: si misericors es: sicut ipse omnibus misericors est
Hostia siquidem acceptabilis est deo facere bonam om
nibus pro eo. Fac omnia sicut filius dei: ut dignus sis eo.
qui te dignatus est filium vocare. In omnibus vero quod
agis: deum esse presentem cognosce. Caue ergo: ne in eo
quod male delectat: vel visio tua vel cogitatio tua demo/
B. iij.

retur. Nec dicas neq; facias: quod non licet: etiam si libet. nec aliquo facto vl' signo deum offendas: qui vbiq; presens cernit: quicquid facis. Magna custodia tibi necessaria est. quoniam omnia agis ante oculos iudicis cuncta cernentis. cum illo tamē es securus: si talem te preparaveris: ut tecum adesse dignetur. Si tecum non est per gratiam: adest tamen per vindictam. Sed ve tibi: si ita tecum est. Imo ve tibi: si ita tecum non adest. Illi namq; irascitur deus: quem peccantem non flagellat. nam quez flagellando non emendat: in futuro damnat.

Mortis consideratio.

c. vij.

Qertum est: quoniam mors vbiq; minatur tibi. diabolus insidiatur: ut rapiat animam tuam: quando egreditur de corpore. Tu vero noli timere. quoniam deus qui in te habitat: si tamē in te habitat: eripiet te a morte et a demone. Fidelis enim socius est. nec deserit sperantes in se: nisi ipse prior deseratur. Deseritur autem cū cor per pravas et inutiles cogitationes vaga mente discurret. Idcirco omni solitudine et custodia illud custodire et tenere debes. ut in illo deus requiescere possit. In omni namq; creatura que sub sole mundi vanitatibus occupatur: nichil humano corde sublimius/ nichil nobilius/ nichil deo similis reperitur. Quapropter nichil aliud querit a te nisi cor tuum. Munda ergo illud per puram confessionem/ et assiduam orationem. ut mundo corde deus videre possis per cōtinuam dei circumspectionem. In oī loco esto ei subiectus ei intentus. Compone mores tuos ut sis in te placatus. dilige omnes homines/ et omnib; te amabilem exhibe. ut sis pacificus et dei filius. Sic eris

bonus monachus et sanctus humilis et rectus. et cum ta-
lis fueris: memeto mei. **N**e mihi: qui ista dico: et ista non
facio. et si facio: aliquandiu non perseuero. **I**sta habeo in
memoria: et non seruo in vita. habeo in sermonibus et non
in moribus. **L**egem in corde et in ore tota die rumino: et
contraria legi ago. **L**ego de religione in ea: et plus diligo
lectionem quam orationem: veruntamen nil aliud me docet
diuina scriptura nisi religionem amare/ veritatem serua-
re/charitatem habere. **E**go autem miser et miserabilis
citius curo ad lectionem quam ad orationem. libentius volo
legere quam missas auscultare. **E**xpectat me aliquis volens
de necessitate sua mihi loqui: ego vero librum aliquem ac-
cipio: quem ille vel ille vellet habere: lego in eo: et legen-
do amitto fructus caritatis/ pietatis affectus/ compuncti-
onis fletus/ missarum vtilitatem ac celestium contempla-
tiones. et nil tamen in hac vita dulcius sentio. nul audiui sumis. nil ita
mentem ab amore mundi sepat. nil sic animum in meditationes ro-
borat. nil ita hominem excitat et adiuuat ad omne opus bonum.
et ad omnem laborem: quam gratia contemplationis.

Qualiter homo debeat interius orare. viii

Misere mei deus: quoniam ibi peccavi ubi peccata mea emen-
dare debeo. **I**n monasterio namque sepe dum oro: non
attendo: quod dico. oro quod ore: sed mente foris vagante.
orationis fructu prius. corpe su interius sed corde extrinsecus et ideo pro
quod dico. parum ei prodest sola voce cantare sine cordis intentione
propterea magna puerilitas/ imo magna insania est: quoniam cum domino
maiestatis loqui in oratione presumimus: et insensati mentem auertimus.
et nescio ad quas ineptias peruertimus cor. **M**agna quoque insa-
nia et grauiter videnda: cum vilissimus puluis loquens ad se au-
dire dedignatur creatorem vniuersitatis. Ineffabilis vero est
B. iij.

dignatio diuine bonitatis: que quotidie conspiciat nos i felices aures auerentes/obdurantes corda. Et nichilo/ minus clamat ad nos dicens: Redite preuarcatores ad cor. vacate et videte: quoniam ego sum deus. Loquitur mihi deus in psalmo/et ego illi: nec tamen cum psalmus dico: attendo cuius psalmus sit. idcirco magnam iniuri am deo facio: cum illum precor: vt meam precem exaudi / at. quam ego qui fundo non audio. Deprecor illum vt mihi intēdat: ego vero nec mihi nec illi intendo. sz quod deterius est: immunda et inutilia in corde versando/ feto rem horribilem eius aspectibus ingero.

De instabilitate cordis humani. viii

Nichil est in me corde meo fugatius. quia quoties me deserit/et per prauas cogitationes desinit: totiens deū offendit. Cor meum est cor vanum vagum et instabile. dum suo ducitur arbitrio/ et di uino caret consilio: in seip so non potest consistere. sed omni mobili mobilius per infinita distra bitur. et hac atq; illac per innumera discur rit. Et dum per diuersa requiem querit: non inuenit. sed in labore miserum ac requie vacuum manet. Sibi non concordat/ a se dissonat/ a se resilit/ volūtares alternat. cō silia mutat. edificat noua. destruit vetera. destructa redif y cat. eadem iterum atq; iterum alio et alio modo mutat et ordinat. quia vult et non vult. et nunq̃ in eodem statu p manet. Sicut enim molendinus velociter volatur/et nichil respuit. sed quicquid imponitur molit. si autem nichil apponitur: seipsum consumit: sic cor meum instabile sem per est in motu. et nunq̃ requiescit. Sed siue dormiam:

ſine vigilem: ſomniat et cogitat: quicquid ei occurrit. Et
ſicut molendinum arena ſi imponatur: exterminat/ pir in
quinat/palea occupat: ſic cor meum cogitatio amara tur
bat/immunda maculat/vana inquietat/et fatigat: ita cor
meum dum futurum non curat gaudium/nec diuinum q̄
rit auxilium: ab amore celeſtium elongatur. et in amore ter
reſtrium occupatur. Cumq; elabatur ab illis/ et inuoluitur
in iſtis: vanitas illud recipit. curioſitas deducit. cupiditas
allicit. voluptas ſeducit. luxuria polluit. torquet inuidia.
turbat iracundia. cruciat triſticia. Sic miſeris caſibus ſe
mergitur omnibus vicijſ. quoniam vnum deum / qui ei
ſufficere poterat: dimiſit. Per multa diſpergitur / et huc
illucq; q̄rit: vbi requieſcere poſſit. et nichil inuenit: quod
ei ſufficiat: donec ad ipſum redeat. A cogitatione in co
gitationem ducitur. et per varias occupationes et affec
tiones variatur. vt ſaltem varietate ipſarum rerum imple
atur. quarum qualitate ſatiari non poteſt. Sic labitur cor
dis miſeria/ ſubtracta diuina gratia. cumq; ad ſe reuertitur
et diſcutit: quod cogitauit: nil reperit. quia non opus fuit
ſed importuna cogitatio: qua componit multa de nichilo
Sic deniq; decipit imaginatio/ quaſi demonum illuſio. i/
perat mihi deus: vt prebeam illi cor meum: et quia impera
ti deo non ſum obediens ſubditus: mihi ſum rebellis et
contrarius. Unde mihi ſubingari non potero donec illi
fuero ſubiectus/ mihiq; ſeruam nolens. quia ei nolo ſer
uire volens. Idcirco plura machinatur cor meum vno
momento: q̄ omnes homines perficere poſſent vno an
no. Cum deo non ſum vnitus: et ideo cum meipſo ſui di
uiſus. Cum illo vero vniri non poſſum niſi per charita
tem. nec ſubijci niſi per humilitatem. nunc vere humilis eſſe
niſi per veritatem: expedit ergo: vt in veritate me diſcutiā

et cognoscam: quoniam uilis quoniam fragilis et quoniam labilis sum. Deinde cum omnes miseras meas cognouero: necesse est: ut illi inheream: per quem sum/ sine quo nichil sum/ et nichil facere possum. Et quia a deo peccando recessi: nisi per veram confessionem ad illum redire non possum. Scire ergo oportet: quod fatendum est. quia nunquam ex modo aut ex intentione qua peccaui: peccata confessus sum. nec omnium recordatus sum. aut propter vetustatem/ aut propter multitudinem. Si autem confessus sum: non pure confessus sum propter turpitudinem. Confessionem etiam meam diuisi ut diuersis sacerdotibus diuersa manifestarem. et ita uenia carui: ad quam per partes peruenire putavi. Excreta namque fictio est peccata diuidere/ et superficialiter radere/ non intrinsecus erradicare. Non enim utilis est confessio nisi in oris ueritate et cordis puritate. ut tres sint: quod testimonium nobis dicant in celo. pater filius et spiritus sanctus. Addamus testes sacerdotes cordi nostro et ore. In ore duorum vel trium stet omne uerbum. Sed dicis sufficit mihi soli deo confiteri. quia sacerdos sine eo a peccatis me absolvere non potest. Ad quod non ego/ sed beatus iacobus respondet dicens: Confitemini alterutrum peccata uestra. Conueniens namque est: ut nos qui peccando deo contumaces sumus: penitendo supplices sacerdotibus et ministris eius simus. Et homo qui ad gratiam conseruandam mediatore non eguit: iam eam recuperare non nisi per mediatorem hominem possit. Semat ergo et suspiret/ et anxius pro peccato timeat et expauescat sollicitus discurrat. auxiliores et intercessores querat prosternat se humiliter homini. qui humiliter stare noluit creatori. Nam et hoc saluberrimum est: ut homo corde peniteat/ et ore delictum suum confiteatur. quatenus deus: qui propicius adest per gratiam: cor per penitentiam con-

pungat: deinde adsit: vt confitenti peccatorūz veniam tribuat. q̄ si forte peccator vere peniteat: sed intercurrente articulo necessitatis ad confessionem peruenire non possit: cōfidenter credere debemus: q̄ summus sacerdos cōplet in eo: quod mortalis non potuit. Et iam apud deūz factum constat: q̄ homo quidem vere voluit: sed nō valuit adimplere. quia confessionem non contemptus exclusit. sed impediuit necessitas.

De peccato non excusando. c. x.

In capitulo vbi peccata mea emendare debui: peccata addidi. Cū de illis accusatus fui: aut aliquo modo excusavi: aut ex toto negavi: aut quod deterius est defendi/et ipanēter respōdi. cū nullū sit peccatū: a quo nō sim contaminatus/aut contaminari non possim. Iustus est ergo: vt oī occasione remota emēdationē pmittā: vn/decūq; aut a quocūq; accuser. quaten⁹ sic liberari valeā a peccato perpetrato vel perpetrando.

Quā sit malū alios non corrigere. xi

Altitudinez iniquitatū meaz expauescens: aliorū transgressionēs reprehendere timui. et ideo mortis actor extiti. quia virus quod clamando expellere potui: nō expuli. Indignatus sum aduersus alios: qui me de vicij meis reprehēdebāt. et quos amare debui: odiui. Illa q̄ mihi nocebāt vel displicebāt: desideravi: vt nō essent. sciebā tū: q̄ i natura sui erāt bōa ⁊ a bono fcoze fca sz iō mihi nocebāt: q̄ mal' erāt ⁊ male illis utebar. nichil ei mihi p̄iū ē nisi egoipse. mecū ē: q̄cqd mihi nocere pōt ⁊ egoipse mihi sarcinā sū. Optavi ē: vt de⁹ peccā mea nesciret/aut punire noller/aut nō posset. zita volui deū esse insipientem iniustum ⁊ impotentem. quod si esset: deus non

esset. Non est superbia super superbiam meam. propter
ea longe a salute mea verba delictorum meorum. Suspe
cta siquidem est deo superbia et odiosa. nec fieri potest:
vt cum eo in gratiam reuertatur. Diuersum vtriusq; hos
picium. nec in eodem cohabitare animo: quibus non li
cuit cohabitare in celo. In celo nata est: sed velut imme
mor qua via inde cecidit: illuc postea redire non potuit.
Cum autem pluuia vltimo frigore aut calore turbat⁹
fui: contra deum inique murmuraui. Omnia namq; que ad
vsum vite accepimus ad vsum culpe conuertimus. qua
propter iustum est: vt qui in cunctis peccauimus: in cunc
tis feriamur. Sepe ad sacrum mysterium vocem meam
fregi: vt dulcius cantarem: magis delectabar i vocis mo
dulatione q̃ i cordis compunctione. Deus vero cui nō
absconditur: quicquid illicitus perpetratur: nō querit vo
cis lenitatem: sed cordis puritatem. Nam dū cantor mul
cet populum vocibus: deum irritat prauis moribus. Li
centiam loquendi vlt aliquid faciendi sepe nimia impo
tuntate vel calliditate a prelatiis meis extorsi: non atten
dens miser quoniam ille se decipit: qui occulte vel aperte
satagit: vt hoc ei pater spiritualis iniungat: quod ipse de
siderat. Acum vel cultellum vel aliquid vile multotiens
nimium desideravi: nec confessus sum. quia peccatum nō
extimabam propter rei vilitatem. Veruntamen non mul
tum distat quecumq; substantia vilis vel preciosa requi
ratur: dum equaliter sit corruptus affectus. Non enim cul
telus in viciū est: sed cultelli appetitus. neq; aurum in
viciū est: sed auri cupiditas. In labore non laboraui:
quantum debui: et quantum potui. In silentio etiam fui
ociosus. quod est maximum peccatum. In silentio nan
q; nemo sic debet esse ociosus: vt in eodem silentio vtili /

tatem non cogitet proximi. Nec sic actuosus: vt contem-
plationem non requirat dei. Harum enī proficit: qui al-
teri cum potest: non prodest. De vicis me iactavi putās
esse infigne virtutis: vbi erat lapsus criminis. De virtu-
tibus etiam vicia feci. Iusticia namq; dum suū modū
excedit: crudelitatis vicium gignit. Et nimia pietas disso-
lutionem discipline parturit. Sic sepe vicium est: quod
virtus putatur. Sicut remissa segnicies mansuetudo cre-
ditur. et pigritie viciam quietis virtutem imitatur. Finxi
me esse: quod non eram. Dixi me velle: quod nolebam
vel nolle: quod volebam. Aliud ore dicebam: et aliud
corde volebam. Et ita sub omnia pelle vulpinam consciē-
tiam conseruabā. Vulpina plane conscientia est tepida
conuersatio/et animalis cogitatio/ficta confessio/breuis
et rara compunctio. obedientia sine deuotione. oratio sūi
intentione. lectio sine edificatione. sermo sine circūspectō-
ne. Quā dura mihi sunt ista: que loquor. quoniam me
ipsum loquendo ferio. Verū tamen quia me peccatorē
non nego/sed peccatum meum cognosco: erit fortasse a/
pud deum piū iudicem ipsa cognitio culpe impetratio
venie. Dicam ergo: dicam miseriam meam. si forte sua
pietas moueat illum. Dicam peccatum meum. quoniam
notitia peccati initium est salutis. Magnam porto corō-
nam/ et vestem rotandam. regulam seruo ieiuniorum. sta-
tutis psallo horis: sed cor meū longe est a deo meo. Ex-
teriozem superficiēz intuens salua mihi omnia arbitror:
non sentiens vermem interiozem: qui interiora corrodit
Vnde Osee: Comederunt alieni robur meum: et igno-
ram. Et ideo totus pergens in ea que foris sunt/ et igna-
rus interiorum meorū: sicut aqua effusus sum. et ad nic-
hilum redactus sum. Preteritorum obliuiscens/ presen-

tium negligens/futura non providens: ingratus suus ad beneficia. pronus ad mala/et tardus ad bona.

Quo^o se d^z vnusquisq^z cōsiderare. xij.

Si me non inspicio: nescio meipsum. Si autem me inspicio: tolerare meipsum non possum. quia tanta inuenio in me: que digna sunt reprehensione et confusione. Et quanto me subtilius et sepius discutio: tātoplares abominationes ī angulis cordis mei inuenio. Et q^o peccare cepi. nanq^m vnum diem sine peccato transire potui. nec adhuc peccare cesso. sed de die ī diem peccata peccatis addo/et ea pre oculis habeo. nec gemo. erubescenda video: nec erubesco. dolenda intueor: nec doleo. qd est mortis signum/et damnationis indicium. Membrū enim quod dolorem non sentit: mortuum est. et morbus insensibilis est incurabilis. Lenis sum et dissolutus. nec me corripo. sed ad peccata que confessus sum: quotidie redeo. Nec caueo foveam: in quam vel ego cecidi/vel alium cadere vidi. Cūq^z plorare et orare deberem: pro malis que feci/et pro bonis que neglecti: proh dolor versus est mihi in contrarium. Nam tepui et frigui a feruore orationis. et iam sine sensu frigidus remansi. Et ideo flere meipsum non possum. quoniam gratia lacrimarum recessit a me.

De presentia conscientie vbiq^z. xiiij.

Peccata mea celare non possum. quoniam quocūq^z vado: conscientia mea mecum est/secūz portās.

quicquid i ea posui siue bonum siue malum seruat vino
restituere defuncto depositum quod seruandum accepit. si
male facio: adest illa. si autem bene facere video: et inde
extollo: adest illa. adest vino: sequitur mortuum. Ubique
mibi confusio est inseparabilis pro qualitate depositi.
Sic sic in domo propria et a propria familia habeo ac/
cusatores/ testes iudices et tortores. Accusat me consciē
tia. testis ē memoria. ratio index. voluptas carcer. timor
tortor. oblectamentum tormentum. Quot namque fuerint
oblectamenta mala: tot erunt tormenta. Nam inde puni
mur: vnde delectamur.

De tribus inimicis hominis. c. xliij

Adiuuā me domine deus meus. quoniam inimici
mei animam meam circūdederunt. corpus scili/
cet mundus et diabolus. A corpore fugere non possum.
nec ipsam a me fugare. circūferre illud necesse est. quoni
am alligatum est mihi: perimere non licet: sustentare co/
gor. et cum illud impinguo: hostem meum aduersum me
nutrio. Si enim satis comedero: et id robustum fuerit: sa
nitas et fortitudo eius mihi aduersantur. **¶** Adundas
vero circūcingit me/ et obsidet me vndique. et per quinque
portas videlicet per quinque corporis sensus/ scilicet visu
auditu gustu odoratu et tactu sagittis suis me
vulnerat. et mors intrat per fenestras meas in animā meā.

Respicit oculos: et mentis sensum auerit. Audit auris et
intentionem cordis inflectit.odoratus cogitationem in-
pedit. Os loquitur: et fallit. Per tactum ardor libidinis
pro aliqua parua occasione excitatur. et nisi ilico respuat
subito totum corpus occupat vrit et incendit. primo car-
nem modicum tiullat. deinde delectatione turpi mentem
maculat. et ad extremum per consensum prauitatis men-
tem subiugat. Porro diabolus quem videre non pos-
sum/et ideo minus ab eo mihi cauere: tetendit arcus suū
et in eo parauit sagittas suas: vt sagittet me. Narrauit
tra me: vt absconderet laqueos suos. et dixit: quis vide-
bit eos. Laqueum posuit in auro et argento et in omni-
bus: quibus abutimur/ cum illis male delectamur et illa q̃
amur. Nec solum laqueum posuit/ sed et viscum. Aisc
est amor possessionis/ affectus cognatiōis/ cupiditas ho-
noris/ et carnis voluptas. quibus anima inuiscatur et ir-
retitur: ne pennis contemplationis per plateas superne syō
volare possit. Sagitte diaboli sunt ira inuidia luxuria et
cetera: quibus anima vulneratur. Et quis est ille: qui ia-
cula eius ignea extinguerē possit? Prohdolor his telis
superatur sepe aīa fidelis. Deu mihi quia vndiq; bella
mihi video. vndiq; tela volant. vndiq; tentamenta. vn-
diq; pericula. Quocunq; me vertam: nulla securitas est
Et que mulcent/ et que tristant/ vel molestant: omnia ti-
meo. Esuries et refectio/ somnus et vigilie / labor et qui-
es pugnant cōtra me. Non minus suspectus est mihi ior-
cus quā ira. Multos siquidem iocando scandalizauit:
Nec minus prospera vereor q̃ aduersa. Prospera nā
q; suauitate sua me incautam faciunt et me decipiunt. Ad-
uersa vero quia aliquid amaritudinis habent: velut po-
tiones amare me suspectum et timidum faciunt. Adagis

timeo malam: quod facio in abscondito: $\overline{q}$ uod i aper
to. *Maluz* nanq; quod nemo videt: nullus reprehendit
Et vbi nō timeatur reprehensor: securus accedit tentator
et facilius perpetratur iniquitas. Nimirum vtrobiq; bel
lum: vtrobiq; periculum: vtrobiq; timendum. Et sicut in
hostili regione versantibus hac illacq; circūspiciendus
est. et ad omnem strepituz circūagenda est cernir. sic caro
suggerit mihi mollia. mundus vana. diabolus amara.
Quia quotiens carnalis cogitatio mentem meaz impo
tune pulsat de cibo et potu de somno de ceterisq; similibus
ad carnis curam pertinentibus: caro mihi loquitur. Luz
de ambitione seculi/ de iactantia de arrogantia cogitatio
vana in corde versatur: de mundo est. Quando autem
ad iram et iracundiam z amuritudinem animi prouocor
diabolica suggestio est. cui non aliter $\overline{q}$ uam ipsi diabolo re
sistendum est/ nec aliter ab ea cauendum $\overline{q}$ uam ab ipsa dam
natione. Demonum officium est suggestiones malas i
gerere. nostrum est illis non consentire. Nam quotiens
resistimus: diabolū superamus/ angelos letificamus de
um honorificamus. Ipse enim nos hortatur: vt pugne
mus. adiuvat vt vincamus. certantes in bello spectat. de
ficientes subleuat. vincentes coronat.

Caro hōis vñ fit/ z qd pariat. c. xv

Caro mea de luto est: et ideo lutosas et voluptuo
sas cohabitationes ab illa habeo vanas et curio
sas a mōdo/ a diabolo malas et maliciosas. Isti tres
inimici me impugnant et persequuntur. nunc quidem a
perte: nunc vero occulte. semper autem maliciose. Dia
bolus nanq; plus confidit in adiutorio carnis $\overline{q}$ uam i alijs
C. i.

armis. quoniam magis nocet domesticus hostis. Illa
vero ad subuersionem meam cum illo fedus iniit. vipore
de peccato nata/et i peccato nutrita. vicijs corrupta ab ip
sa origine. sed multo amplius viciata praua consuetudi
ne. Hinc est: q̄ tam acriter concupiscit aduersus spiritus
q̄ assidue murmurat/et impatiens est discipline. quia illi
cita suggerit. nec rationi obtemperat. nec inhibetur vlllo
timore. Huic accedit. hanc adiuuat. hac vtitur tortuosus
ille serpens/hostis humani generis. Cui nullum aliud ē
desiderium/ nullum negotium/ nullum studium nisi per
dere animas nostras. Hic est: qui iugiter malum machi
natur. Argute loquitur. artificiose suggerit. callide decipit
Illicitos motus insufflat. et venenatas cogitationes in
fiāmat. Mouet bella. nutrit odia. incitat gulas. mouet li
bidinez. desideria carnis instigat. et peccati occasiones pa
rat. et mille nocēdi artibus corda hominum pulsare nō
cessat. Hic est: qui baculo nostro nos cedit. ⁊ manus no
stras proprio cingulo ligat. vt caro q̄ data est nobis in
adiutorium: fiat nobis in ruinam et scandalum. Brauis
lucta et graue periculum est aduersus domesticuz hostē
pugnare. maxime cum nos aduene simus/ et ille ciuis. ille
suam inhabitat regionem. nos exules sum⁹ et peregrini.
Māgnū quoq; discriminē ē aduersus diabolice fraudis a
stuciā tā crebros imo p̄tinuos sustinere p̄flictus: quē astu
tū fecit tā natura subtilis q̄ lōga exercitatio malicie hui⁹
Deprecatio pro seipso. C. xvi.

Exipe me de inimicis meis deus meus: et ab his q̄
oderunt me. quoniam confortati sunt super me. E
go vero qui vsq; ad hūc diē p̄tra me vixi: iam per
tuam gratiam mihi viuere incipiam. Sic enim i hoc mū
do viuere debemus: vt cum corpus ceperit a vermib⁹ de
uorari in sepulchro: anima letetur cum sanctis in celo. Gl

luc spiritus dirigendus est: quo est iturus. Illac festina
re debemus: vbi semper viuamus/ et vbi mori amplius
non timeamus. Si sic amamus istam labilez et caducā
vitam: vbi cum tanto labore viuimus: vbi comedēdo bi
bendo dormiendo vix carnis necessitatibus satisfaciū?
multo magis amare debemus vitam eternam: vbi nullū
laborem sustinebimus. vbi summa semper iocūditas sū
ma felicitas/ felix libertas/ z felix beatitudo: vbi similes e
runt homines angelis dei. et fulgebunt iusti sicut sol in re
gno patris eorum. Qualis putas tunc erit splendor ani
marum quando solis splendorem habebit lux corporū?
Nulla erit ibi tristitia/ nulla angustia/ nullus dolor/ nul
lus timor/ nullus ibi labor/ nulla mors. sed perpetua sa
nitas semper ibi perseverat. nō surgit ibi malicia nec car
nis miseria. nulla est ibi egritudo/ nulla omnino necessi
tas. non est ibi fames. non sitis. non frigus. nō estus. nō
lassitudo ieiunij. nec vlla tētatio inimici. nec peccandi vo
luntas. nec delinquendi facultas. sed totum letitia. totum
exultatio possidet. Homines quoq; angelis sociati sine
vlla carnis infirmitate in perpetuū manebunt. Vbi erit
iocunditas infinita. beatitudo sempiterna. in qua qui se
mel suscipitur: semper tenetur. Vbi est requies a labori
bus. par ab hostibus. amenitas de nouitate. securitas de
eternitate. suauitas atq; dulcedo de dei visione. Et quis
non illic habitare vehementer desideret et propter pacē
et p̄t̄ amenitatē/ et p̄t̄ eternitatē/ et p̄t̄ dei visionē. Nullū
ē ibi pegrinū. s; q̄cūq; illuc v̄ire merebit: securū i p̄pa pa
tria manebit sp̄s let⁹ z sp̄s satiat⁹ visione dei. Et q̄topl⁹ ali
q̄s hic deo obediēs fuerit: tāto ampliorē ab eo mercedē
ibi recipiet. q̄toq; ampli⁹ deū amabit: tāto propi⁹ vide
bi: quem cernere cupit.

De breui vita hominis. c. xvij.

Ombra hominis sicut umbra super terram/et nulla ē
moza. et tunc prope nihil est: cum stare videtur. cur
ergo thesaurizat in terra homo: cum sine dilatione
transeat et illud quod colligitur: et ipse: qui colligit? Et
tu homo quem fructum expectas in mundo: cuius fructus
ruina est: cuius finis mors est? Utinam scperes et intelli
geres/ ac nouissima prudenter prouideres. Scio quen/
dam: qui per annos plurimos tecum familiariter vixit. ad
mensam tuam sedit. cibum de manu tua sumpsit. in sinu
tuo dormiuit. cum voluit tecum colloquium habuit. hic
iure hereditario seruus tuus est. sed quia ab ineunt etate
delicate nutriti eum/ et virge pepercisti: contumax effectus
est. leuauit calcaneum suum super caput tuum. et te in ser/
uitutez redegit. et tui crudeliter dominatur. Sed fortasse
dices: quis est hic? vetus homo tuus: qui conculcat spiri
tum tuum. qui pro nichilo habet terraz desiderabilem. q̃
sola que carnis sunt: sapit. Homo iste a natiuitate cecus
est/ et surdus/ mutus/ inueteratus dierum maloz. rebel
lis virtuti et veritati. inimicus crucis christi. deridet inno/
centem/ et simpliciter transeuntem. Ambulat in magnis
et in mirabilibus supra se. Arrogantia eius est plusquaz
fortitudo eius. nullum reueretur. Dicit insipientia sua nō
est deus. Tabescit bonis. et malis pascitur alienis. Im/
mundis cogitationibus pascitur. non fatigabitur in illis
transgrediens vsq; ad finem. Dispergit et dissipat pro/
pria sicut prodigus. cupit et rapit aliena sicut auarus. tur
pitudinem et ignominiaz congregat sibi simulans. et cal
lidus prouocat iram dei. Homo iste totus ī peccatis na/
tus est/ et sic nutritus amicus iniquitatis/ filius mortis.
vas ire in contumeliam/ factus ad interitum. qui cum fa
lis sit: enarrat iusticias dei. et assumit testamentum eius p

os suum. Odit disciplinam. proijcit dominum suū post
dorsum suum. Cum videt furem: currit cum eo: et cum a
dulteris portionem suam ponit. Aduersus filium matris
sue ponit scandalum. Super te etiam thesaurizat iram ī
die ire: velut a te hereditatem tuam tollere/et de super ter/
ram auferre. Et tu tantam iniuriā non vindicas. sed dis/
simulas. nec ei verbum durum loqueris. nec vultum ira/
tum ostendis. sed blandienti tibi arrides. Ludis cum illa
sore. nescis: quia ismael est: qui tecum ludit. Ludus iste
nō ē puericie/nec simplicitatis vel innocentie. sed illusio ē
anime/sed persecutio/sed mors. Jam te in foueam quaz
fecit: precipitauit. Jam effeminatus es. iam iugo miseri
me seruitutis pressus. sub pedibus eius misere ⁊ viliter cō
culcaris. O miser ⁊ miserabilis homo quis te liberabit
de vinculo improprietatis huius? Exurgat deus/et cadat ar
matus iste. Cadat et conteratur inimicus id est tentator
dei/cultor sui/amicus mundi/seruus diaboli. Quid tibi
videtur? si recte sentis: mecum dices: reus est mortis: cruci
figatur. Noli ergo dissimulare. noli differre. noli parcere
sed festinanter audacter instanter crucifige homines istū
Sed cruce christi: in qua est salus et vita. ad quem si ex
corde clamaueris: crucifixus tuus audiet te benigne res/
pondens: hodie mecum eris in paradiso. O christi pie
tas. o inopinata salus miseri. tam gratuita est probata di
lectio dei. tam stupenda dulcedo. tam inopinata dignatio
tam inuicta mansuetudo. vt qui ad eum clamauerit: exau/
diet illum. quoniam misericors est. O quanta est mise/
ricordia dei. q̄ ineffabilis mutatio dextere dei excelsi. Meri
eras in tenebris: hodie in splendore lucis. Meri in ore le
onis: hodie in manu mediatoris. Meri in porta inferni:
hodie ī delicijs paradisi. Sed quid profunt he littere ad

mōitōis: nisi deleas de libro p̄sciētie tue litteras mortis?
Quid profunt hec scripta lecta et intellecta: nisi temetip/
sum legas et intelligas? Da ergo operam interne lectio/
ni: vt legas inspicias et cognoscas teipsuz. Legas: vt di/
ligas deum. vt pugnes et vincas mundū et omnem ini/
micum. quatenus labor conuertatur in requiem. luctus ī
gaudium. Et post tenebras huius vite videas ortuz sur/
gentis aurore. Videas etiam meridianum solem iusticie
in quo sponsum cum sponsa prospiciens vnum eundem
q̄ dominum glorie. Qui viuit et regnat per infinita se/
cula. Amen.

Ad dei laudem animarumq̄ salutem
fuit impressum **Barcinone** per **Ide**
trum posa. Anno. **MD. cccclxxxviii**

